

vitéz kövendi Szathmáry Károly csendőr százados
(Otthon élő rokonai védelme érdekében az emigrációban Kövendi Károly írói nevet
használt)

Szathmáry Károly családjával

Az MKCsBK életének fontos résztvevője (1964-1973 között központi vezetője és 1964-1975 között a *Bajtársi levél* szerkesztője is), valamint több magyar csoport aktív tagja, szervezője, s az egykori torontói MKCsBK múzeum megalapítója és fenntartója volt (a múzeumot, mely lakásául is szolgált, a *Bajtársi levél* 1971. évi július-decemberi száma írja le részletesen, s Szathmáry maga mutatja be annak tárgyait az 1980-ban készült, a honlapunk múzeumában is megtekinthető videón).

Az 1985-ben bekövetkezett halála kapcsán a *Bajtársi levél* azonévi 2. száma hét oldalon át méltatta munkásságát, műveit, érdemeit, amelyet itt mellékelünk.

A Magyar katonai hősi halottak emlékműve Osterode-ban (Németország), melynek emelésében Szathmáry Károlynak jelentős része volt.

(Az osterodi képeket dr. Tóth Gergely bocsátotta rendelkezésünkre, aki világszerte kutatja a magyar vonatkozású emlékhelyeket, s amelyek honlapján www.magvarnegyed.com cím alatt megtekinthetők.)

A németországi Osterode város egyik háza napjainkban (Bergstrasse 2.), amely Szathmáry Károly lakóhelye volt 1946-1950 között.

A kanadai Ontario külvárosában, Etobicoke-ban ezen lakóház 211. sz. lakása (bekarikázva) szolgált Szathmáry Károly lakhelyéül, s egyben a magyar királyi csendőrség emigrációs laktanyájául (ahol látogató csendőrök meg is szállhattak), valamint az MKCsBK múzeumának és archívumának otthonául.

HALOTTAINK

Vitéz kövendi SZATHMÁRY KÁROLY, C.M., m.kir.cső.százados, az ungvári volt cső.zászlóalj 1.századparancsnoka, a Tűzkereszt 1.fokozat kardokkal és koszorúval, a Kanada Érdemrend (Canada Medal) és más háborús, béke, bel és külföldi rendjelek, kitüntetések és emlékérmek tulajdonosa, az MKCsBK vezetőségi tagja, 10 éven át volt központi vezetője és a "Bajtársi Levél" szerkesztő-kiadója, később levelező munkatársa, az MKCsBK Múzeum és Levéltár alapítója és őre, a torontói emigrációs Eszmei Csendőrlaktanya alapítóparancsnoka, író, cserkészcsapatbiztos, több lovagrend és az Árpád Akadémia tagja, a Magyar Királyi Fegyveres Erők Múzeuma kurátora és örökös tiszteletbeli elnöke, 1985.május 18.-án, lakásán, szívkoszorú-érelmeszesedésben (trombózis) 68 éves korában váratlanul meghalt.

1916.XII.30.-án született Alsóboldogfalván (Udvarhely vm.). A család egyik őse Bethlen Gábor, erdélyi fejedelem testőre volt. Édesapja igazgató-tanító, családjukat a románok 1919-ben kiutasították.

Szolonokon érettségizett, majd a Testnevelési Főiskolára iratkozott be, melyet 1940-ben elvégzett és tanársegédi kinevezést kapott. Közben 1935-ben önként katonai szolgálatot teljesített. 1936-ban hdp.tűzmester. 1940-ben résztvett az erdélyi bevonulásban. 1941-ben a Csendőrséghez jelentkezett és Erdélyben teljesített próbaszolgálatot. 1942.VI.18.-án

cső.hadnaggyá avatták,s Székelyudvarhelyen sznypk.helyettes.1943.I.1-én az ungvári tanzlj.-hoz került,hol hamarosan rohamtanfolyamon oktatja Kárpátalja csendőreit.Később alakulatával partizánelhárításban vett részt, hol kitüntetik magukat.

1944.X.6.-án zlj.-át a Vereckei szoros védelmére vetik be,hol a sokszoros túlerőben támadó ellenséget három napon át föltartóztatták,de 50%-os veszteséget szenvedtek.Résztvett Dunántúlon a visszavonulási harcokban és 1945.III.28.-án hagyta el Magyarországot.Rövid amerikai hadifogság után szabadult és elindult családjá felkeresésére. 1947-ben Osterodeban tanított a tábor magyar iskolájában és cserkészcsapatot szervezett.

1951-ben vándoroltak ki Kanadába és Welland-ban (Ont.) telepedtek le. Folyamatosan hét magyar cserkészcsapatot szervezett és MKCsBK csoportokat alapított. 1964-ben az MKCsBK központi vezetőség elnöke,majd vezetője,személyesen keresi föl a csendőr csoportokat Kanadában, az USA-ban,később Európában,Délamerikában. 1970-ben a Közösség létszáma a tb. tagokkal együtt elérte az 1350 főt.Útjai során gyűjti az emlékeket a Múzeum részére,segélyakciót szervez és felkutatja a magányosan,egyedül, betegen élő bajtársakat.

A Royal Canadian Military Institute (Toronto,ONT.) meghívására és másutt is előadásokat tartott. 1978.I.11.-én magyar kulturális tevékenysége elismeréseképpen II.Erzsébet királynőtől megkapta a Canada Medal-t, Etobicoke polgármesterétől pedig díszoklevelet.

Saját öröklakásában az MKCsBK vezetőség támogatásával fölállítja az MKCsBK Levéltárt és Múzeumot.

A lelkes látogatók elismeréseiről a vendégkönyv oldalai tanuskodnak. 1983.VI.15.-én 100,000 levelet,okmányt adott át az ottawai Nemzeti Levéltárnak,későbbi kiértékelés végett.

1981-ben megrendezte a 100 éves Találkozót,mely a Testület még élő tagjainak felejtethetetlen utolsó seregszemléje volt.Hangszalag és filmen is megörökítésre került az összejövétel.

1981 decemberében a rendszertelen munka,az éjszakázás,különösen is igénybe vette egészségét.1983 decemberében tüdőoperáción esett át,mely sikerült,de erejét,munkakészségét már nem nyerte vissza.Bajtársai,barátai aggódó szeretettel és figyelemmel vették körül.Csak üdvözlőkártyát,több,mint ötszázat kapott a szabad világ minden részéből.Utolsó munkája volt,hogy élete nagy művét az MKCsBK Csendőr Múzeumot gondos kezekbe adhassa át,hol az, a szabad,önálló Magyarországba való szállításig biztonságban lehet. Az átadást még elintézte,de a berendezésben a halál már megakadályozta.

Lakásában május 18.-án,az Eszmei Csendőrlaktanyában,személyes emlékei között gyermekei már holtan találták.

Temetése az unitárius egyház szertartása szerint ment végbe Torontóban,a Morley Bedford temetkezési intézetben,a helybeli és környékbeli magyarság általános részvéte mellett.

Ravatalán ott voltak külföldi útjain is hűséges útítársa,a Csendőrzászló,továbbá az MKCsBK központi vezetője,a torontói csoport,s mások koszorúi. V.21.-én búcsúztatták: v.HAMVAS J.JÓZSEF, VARGA GÉZA,továbbá dr.SZALONTAI SÁNDOR torontói csoportvezető,aki egyben az MKCsBK központi vezetőjét is képviselte.

dr. SZALONTAI SÁNDOR az alábbiakat mondotta:

"... Szemeinknek nem akarunk hinni, s értelmünk nem akarja felfogni, hogy ebben a sivár koporsóban v. SZATHMÁRY KÁROLY bajtársunk, a mi kedves Karcsikánk nyugszik..... Pedig nem az első eset, hogy döbbenetben állunk egy-egy bajtársunk koporsója körül, de talán a legfájóbb és a legpótolhatatlanabb veszteség a Te halálod, mely nem csak a torontói csendőr csoportot, de az egész emigrációs csendőrséget érte.

Meg sem kíséreltem, hogy felsoroljam érdemeidet, melyet a volt bajtársaid, a volt Testületünk és a drága Magyar Hazánk érdekében kifejtettél.

Ezekhez olyan lelki erő kellene, amelyet én, itt, a Te holttested mellett nem vagyok képes kifejezni. De talán felesleges is lenne ezeket felsorolni, hiszen több évtizedes torontói működésed alatt Téged mindenki megismert s mindenki tudta, hogy ahol csendőr, vagy cserkész, vagy magyar érdekekről volt szó, ott v. SZATHMÁRY KÁROLY mindig az elsők között tevékenykedett.... Karcsikánk! Halálod végtelen irt hagyott hátra barátaid és bajtársaid lelkében. Bár az utóbbi időben megdöbbenve láttuk egészségednek és kedélyednek hanyatlását, de mindig bíztunk és biztattunk Téged is, hogy ennek, vagy annak az orvosságnak a szedése, vagy bizonyos körülmények kedvezőre való fordulása visszaadja régi egészségedet. De bizakodásunk és reménykedésünk, mind hiábavalónak bizonyult az Isten akaratával szemben.

A lelkünk sír, mikor látjuk, hogy az erős kéz lehanyatlott, mely a csendőr és a magyar zászlót eddig magasán tartotta. Aki felkereste a szétszórtságban élő csendőröket s biztató szavával reményt és kitartást öntött a már csüggedő lelkekbe. Aki szenvedélyesen gyűjtött és féltve őrzött meg minden olyan tárgyat, amely a hajdani dicső Testületünk multjára emlékeztetett.

Karcsikánk! Nem hiába volt ez a nagy csendőr és hazaszereteted, ezeknek nyomait nem fogja olyan hamar belepni a feledés pora. Bár az Isten nem engedte meg, hogy megérjed azt, hogy gyűjteményeidet egy olyan múzeum keretében láthassad elhelyezve, mint amilyent Te elképzeltél, de mi, még életben lévő bajtársaid, minden erőnkkel és igyekezetünkkel azon vagyunk, hogy ezt a Te elképzelésedet valóra váltsuk.

Karcsikánk! Te már a legfelsőbb Hadúr előtt állasz. Jelentsd Neki, hogy pusztulunk, veszünk. Úgy itt kint az emigrációban, mint otthon Magyarországon, Erdélyben és a többi elcsatolt részeken. Kérjed az Urat, hogy ne engedje kipusztítani ezt a népet, melynek mindig az Isten, a Haza és a Család volt az eszményképe. Ne engedje kipusztítani egy olyan ideológia által, mely az Istent megtagadja és a családot szétzülleszt!

Most leterítettük nemzeti zászlónkat koporsód elé, mellyel a Magyar Haza küldi jelképesen búcsúcsókját, idegenben elhunyt fiának.

Mi is búcsúzunk Tőled, itt maradt bajtársaid. A búcsú fáj, s oly nehéz szavakat találni a búcsúzásra. Köszönjük, hogy itt voltál közöttünk, köszönjük a munkádat, példaadásodat, türelmedet és kötelesség-tudásodat, melynek végül is egészséged áldozatul esett.

Lehajtjuk fejünket s buzgó imánk kíséretében s kérjük az Istent, hogy ölelje magához lelkedet, s nekünk, itt maradt bajtársaidnak adjon erőt, hogy tovább járassunk azon az úton, melyet Ő kijelölt számunkra.

Nem csak a torontói csoport nevében búcsúzom Tőled, v. SZATHMÁRY KÁROLY bajtárs, hanem a Magyar Királyi Csendőr Bajtársi Közösség Vezetője, a Bajtársi Levél szerkesztősége nevében is, mely tisztségeket Te, több, mint 10 esztendőn keresztül viselted. Végül búcsúzom az emigrációban élő mindazon bajtársak nevében is, akik Téged ismertek, tiszteltek és szerettek.

Kedves Karcsikánk! Nyugodj békén, Isten Veleddi..."

Koporsóját négy csendőr és két honvéd bs.-a vitte.

A gyászoló közönség elénekelte a Székely és a Magyar-Himnusz.

Elhamvasztották.

Gyászolják: gyermekei: Emőke, Kara, Tünde és családjaik, öt unokája mind Kanadában; rokonai Magyarországon és annak határain kívül, továbbá barátai és szerető bajtársai világszerte.

Hamvait a család V.24.-én a Welland-i (Ont.) Holy Cross temetőben, Zsombor fia sírjába helyezték örök nyugovóra.

REQUIESCAT IN PACE.

"... AZ EMIGRÁCIÓBAN IS VÁLTOZATLANUL ODAADÓ HŰSÉGGEL ÉS BECSÜLETTEL ÁPOLTA NEMZETÜNK ÉS TESTÜLETÜNK ÖRÖKSZÉP HAGYOMÁNYAIT ÉS VÉDTE AZOKAT VITÉZÜL MINDHALÁLIG. NEVE FÖNNMARAD MUNKÁIBAN, EMLÉKÉT SZÍVÜNKBE ZÁRTUK..."

Ismét: "... egy vitéz katona csatlakozott Csaba királyfi égi seregéhez..."

Calgaryban 1985. V.27.-én az Árpádházi Szent Erzsébet r.k.plébánia templomban, VI.2.-án a Kálvin Magyar Református templomban a bajtársi egyesületek és képviselői és bajtársai szentmisét, illetve imát mondat-
tak lelkiüdvéért.

ÍRÁSAI - MŰVEI:

Cikkeit a sajtóban KÖVENDY KÁROLY szds.-ként írta alá és ezt az írói nevét használta, hogy ne érje bántódás hazai rokonait és családját se. Első csendőrcikke 1948-ban jelent meg TARCZ SÁNDOR "Krónika" c. legiti-
mista újságban. Cikkeinek száma több százra tehető.

AZ EMIGRÁCIÓBAN JELENTEK MEG:

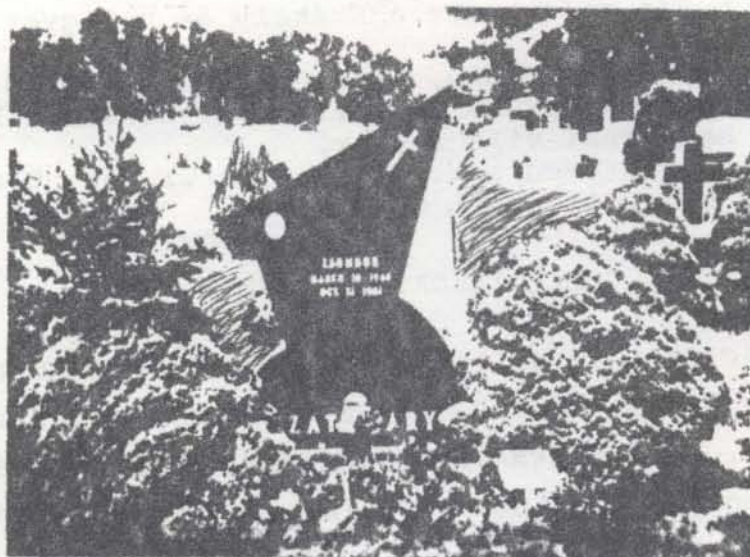
" Csendőrök a Kárpátokban ", Toronto, a szerző kiadása 1954-ben, 120 oldalon. 1962-ben Árpád díszoklevelet nyert.

" Bajtársi Levél ". Időszaki folyóirat képekkel illusztrálva, melynek 11 éven át volt szerkesztő-kiadója. 1974-ben ezüst Árpád-érmét nyert.

" Magyar Királyi Csendőrség a törvény és a rend szolgálatában. A csendőr békében, háborúban és az emigrációban. " Etobicoke, 431 oldalon, 269 képpel, 1973-ban. A szerző kiadása. 1973-ban arany Árpád-érmét nyert.

" Harcunk... 1920-1945 a Hazáért mindhalálig! " (Simonits Attila társszerzőjeként) képekkel. 1975-ben Toronto, Sovereign Press, 322 oldal.

1917 - 1985

V i r á g h e l y e t t

néhai vitéz kövendi SZATHMÁRY KÁROLY csendőrszázados sirjára:

"... A Mindenható Isten adjon szegény Karcsinak örök nyugodalmat és békességet! Karcsi megtette a kötelességét az emigrációban a csendőr bajtársakért. Istenünk akarata folytán mi is követni fogjuk, de amíg élünk imádjuk a mi Istenünket az Ó szent Fiával, az Úrjézus Krisztussal.

Tartsunk össze, fogjuk meg egymás kezét és harcoljunk úgy, ahogy tudunk és lehet, Hitünkért, szép magyar Hazánkért, Szabadságunkért:

H Í V E N, B E C S Ü L E T T E L, V I T É Z Ű L!

Zoltán bá' öreg bajtárs, s.k. "

(v.ÁGHY ASBÓTH ZOLTÁN, volt m.kir.csendőrezredes.)

+ + + + +

"... Mély fájdalommal vettem tudomásul, hogy Testületünket megint gyász érte. Az öreg magyar tölgyről ismét lehullt egy levél, melyet pótolni nem lehet, de emléke szívünkben örökre ott marad.

A megfeszített munka, a sok lelki és testi szenvedés váratlanul vitte el közülünk. Agyongyötört szíve nem bírta a szenvedést, mely véget vett életének.

SZATHMÁRY KÁROLY szds. volt az az ember, aki rengeteget dolgozott Hazájáért, a Testületért, felállította a Csendőr Múzeumot, mely testületünk dicsőségéről emlékezik, mely megmarad az utókor számára.

Cselekedeteit mindig magyar szeretet, megértés, bajtársi együttérzés és becsületes helytállás jellemezte.

Halála szomorú veszteségünk, népszerű, barátságos ember volt....

JEGENYÉS PÁL volt m.kir.csendőrfőtörzsőrmester.."

+ + + + +

"... Megrendülve olvastam fiatal, volt vezetőnk, vitéz kövendi SZATHMÁRY KÁROLY C.M., hirtelen halálát. Nagy gyász ez a csendőr Közösség számára, egy igen erős tölgy dőlt ki sorainkból. Úgy látszik, az Úristennek szüksége volt rá, azért hívta el közülünk.

Adjon az Úristen örök megnyugvást, a baráti, de idegen földben, lelkének pedig örök békességet odafenn a mennyben.

Úgy a magam, mint a franciaországi bajtársak nevében kérem tolmácsolni a hátramaradt családtagoknak mélységes részvétünket.

Emlékeire örök szeretettel gondolunk vissza.... Ismét a századja élére állt odafenn, Csaba királyfi égi seregében, ahol tovább harcol a Magyar Feltámadásért!

TÓTH JÓZSEF törm.
az MKCsBK franciaországi területvezetője...."

+ + + + +

"... Sajnálattal olvastam a gyászjelentést, mely hírül adta a nagy veszteséget, melyről mi, itt, már napokkal előbb hallottunk. SZATHMÁRY KÁROLY-val utóljára a bécsi Ludovikás Találkozón beszéltem, majd Grinzingben egy vidám estét töltöttünk együtt. A háború alatt is találkoztunk.

Béke poraira, mert híven, becsülettel és vitézül szolgálta nemzetét.

JEZIERSKI L. LÁSZLÓ
volt m.kir. vk. őrgy., tb. csendőr... "

+ + + + +

"... SZATHMÁRY bs. elhunytá alkalmából, mind apósom, mind a magunk nevében, őszinte részvétünket fejezzük ki, egyrészt a Bajtársi Közösségnek, hogy egyik értékes tagját elveszítette, másrészt az általunk nem ismert gyászoló családtagoknak.

iglói BIHAR ANDRÁS, tb. cső.
vitéz VATTAY FERENC, az MKCsBK volt vezetője
iglói BIHAR ANDRÁSNÉ, VATTAY BERTA..."

+ + + + +

"... vitéz KÖVENDI SZATHMÁRY KÁROLY századosunk, a volt csendőröknek MINDSZENTY-je volt. Járt a világban szétszóródott bajtársait. A "HÍVEN, BECSÜLETTEL, VITÉZÜL" jelmondatunk fáradhatatlan apostola volt... és, mint a mártír Primás, úgy ő is elégett!

Bolygó lelke, valahol a Kárpátok örökzöld fenyvesei fölött jár. Keresi századának hősihalált halt csendőr bajtársait. Enyhe szellő, vagy zúgó vihar kíséretében vesz búcsút tőlük és utána, mint aki földi pályáját befutotta, besorol Csaba királyfi végtelen hosszú seregébe a csillagporos Hadakútján...

Adjon Neki a Hadúr békés nyugalmat az idegen hantok alatt. Amíg egy csendőr bajtársunk él ezen a szártéken: Emléke élni fog!

vitéz NAGY LAJOS
volt m.kir. csendőrfőtörzsőrmester...."

+ + + + +

"... Mély megrendüléssel vettem a hírt v. SZATHMÁRY KÁROLY szds. bajtársam és barátom hirtelen haláláról. Nem akartam elhinni, hogy az igaz, mert május 12.-iki keltezéssel, 18.-án kaptam Tőle levelet, melyben közöl-

"...Szomorúan vettem a hírt szegény régi jó barátom, Karcsi haláláról. Igen lesújtott, két nappal halála előtt hívtam fel telefonon és elbeszélgettünk, habár nagyon letört volt.

Sokat dolgozott a magyarságért, szeretett Csendőreiért. Igaz jó magyar volt, aki megtette a kötelességét és mindent elintézett, mielőtt a Hadak Útjára lépett. A jó Isten adjon örök nyugalmat Neki! Csatoltan itt küldök két csekket a Veterans' Association részére, az ő emlékére, virágmegváltás helyett. Az egyik dr. v. TAPOLCSÁNYI OSZVALD az Ohio Vitézi Rend székkapitánya, Karcsi jóbarátjától..."

Simontsits Attila

volt m.kir.páncélos hadnagy

+ + + + +

A POMPÉI KATONA.

(vitéz SZATHMÁRY KÁROLY m.kir. csendőrszázados emlékére.)

Rengett a föld... A láva tűzfolyam
Mindent elnyelő végzetként rohan...
A hamu hull... a gáz meg fojtogat...
S Te állsz a vártán mereven, egymagad.
Katona vagy! Az esküd kötelez.
Megalkuvást a lelked nem keres.
S bár tudod, hogy a harcod elveszett
Egy maradt csak meg, a becsületed.
S bár körülötted rohan a tömeg...
Te nem szeged meg hűség-esküdet.
Lándzsád markolva állsz az őrhelyen...
És eltemet az örök végtelen.

Meghalt az őr, de az emléke él!
Mégkövült teste hűségről beszél.
S mi, tiszteljük évszázadok után
Az őrt, ki a pompeji éjszakán
A hűségről örök példát adott,
S ki hősként hal, az soha nem halott!

Winnipeg, 1985 májusában

DOMOKOS SÁNDOR

volt m.kir.csendőrfőhadnagy

+ + + + +

Gyászjelentését, halálhírét hozták
az alábbi bel és külföldi újságok, lapok:

Globe and Mail, Toronto, Kanada
Kanadai Magyarság, Toronto, Kanada
Krónika, Toronto, Kanada
Calgary Hírmondó, Calgary, Kanada
Hadak Útján, München, BRD.
Nemzetőr, München, BRD.

Katolikus Magyarok Vasárnapja, OH.USA
Szittyakürt, Cleveland, OH.USA.
Amerikai Magyar Értesítő, Baltimore, MD.
Magyarság, Pittsburg, PA.USA.
Floridai Bajtársi Híradó, Sarasota, USA
Perthi Magyar Hírek, Ausztrália.

+ + + + +

+ + + + +